

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRESENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTEGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTERIEURES

Woensdag

09-03-2016

Voormiddag

Mercredi

09-03-2016

Matin

N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	Parti Socialiste
MR	Mouvement réformateur
CD&V	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	Open Vlaamse Liberalen en Democraten
sp.a	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	centre démocrate Humaniste
VB	Vlaams Belang
DéFI	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PTB-GO!	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture!
PP	Parti Populaire

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :		Abréviations dans la numérotation des publications :	
DOC 54 0000/000	Parlementair stuk van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 54 0000/000	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA	Questions et Réponses écrites
CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)	CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral (couverture verte)
CRABV	Beknopt Verslag (witte kaft)	CRABV	Compte Rendu Analytique (couverture blanche)
CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)	CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
	(witte kaft)		(couverture blanche)
PLEN	Plenum	PLEN	Séance plénière
COM	Commissievergadering	COM	Réunion de commission
MOT	Moties tot besluit van interpellaties (op beigegekleurd papier)	MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers	Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
Bestellingen :	Commandes :
Natieplein 2	Place de la Nation 2
1008 Brussel	1008 Bruxelles
Tel. : 02/ 549 81 60	Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be	www.lachambre.be
e-mail : publicaties@dekamer.be	e-mail : publications@lachambre.be

INHOUD

Samengevoegde vragen van	1
- de heer Stéphane Crusnière aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel, toegevoegd aan de minister belast met Buitenlandse Handel, over "de missie naar Burkina Faso en Guinee" (nr. 8469)	1
- mevrouw Rita Bellens aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel, toegevoegd aan de minister belast met Buitenlandse Handel, over "het bezoek aan Guinee en Burkina Faso" (nr. 9659)	1
- mevrouw Sarah Claerhout aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel, toegevoegd aan de minister belast met Buitenlandse Handel, over "de missie naar Burkina Faso en Guinee" (nr. 10013)	1
Spreekers: Stéphane Crusnière, Pieter De Crem, staatssecretaris voor Buitenlandse Handel	

Samengevoegde vragen van	3
- mevrouw Nele Lijnen aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel, toegevoegd aan de minister belast met Buitenlandse Handel, over "de exportverzekering van Delcredere voor de uitvoer van wapens" (nr. 8978)	3
- de heer Wouter De Vriendt aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel, toegevoegd aan de minister belast met Buitenlandse Handel, over "Delcredere en wapenuitvoer" (nr. 9510)	3
- de heer Benoit Hellings aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel, toegevoegd aan de minister belast met Buitenlandse Handel, over "de rol van de Delcredere dienst in de Belgische wapenexport" (nr. 9533)	3
Spreekers: Wouter De Vriendt, Benoit Hellings, Nele Lijnen, Pieter De Crem, staatssecretaris voor Buitenlandse Handel	

SOMMAIRE

Questions jointes de	1
- M. Stéphane Crusnière au secrétaire d'État au Commerce extérieur, adjoint au ministre chargé du Commerce extérieur, sur "la mission menée au Burkina Faso et en Guinée" (n° 8469)	1
- Mme Rita Bellens au secrétaire d'État au Commerce extérieur, adjoint au ministre chargé du Commerce extérieur, sur "la visite en Guinée et au Burkina Faso" (n° 9659)	1
- Mme Sarah Claerhout au secrétaire d'État au Commerce extérieur, adjoint au ministre chargé du Commerce extérieur, sur "la mission au Burkina Faso et en Guinée" (n° 10013)	1
Orateurs: Stéphane Crusnière, Pieter De Crem, secrétaire d'État au Commerce extérieur	

Questions jointes de	3
- Mme Nele Lijnen au secrétaire d'État au Commerce extérieur, adjoint au ministre chargé du Commerce extérieur, sur "l'assurance à l'exportation d'armes souscrite auprès de l'Office du Ducroire" (n° 8978)	3
- M. Wouter De Vriendt au secrétaire d'État au Commerce extérieur, adjoint au ministre chargé du Commerce extérieur, sur "le Ducroire et les exportations d'armes" (n° 9510)	3
- M. Benoit Hellings au secrétaire d'État au Commerce extérieur, adjoint au ministre chargé du Commerce extérieur, sur "le rôle joué par le Ducroire dans l'exportation d'armes belges" (n° 9533)	3
Orateurs: Wouter De Vriendt, Benoit Hellings, Nele Lijnen, Pieter De Crem, secrétaire d'État au Commerce extérieur	

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

van

du

WOENSDAG 9 MAART 2016

MERCREDI 9 MARS 2016

Voormiddag

Matin

De openbare commissievergadering wordt geopend om 10.11 uur en voorgezeten door de heer Dirk Van der Maelen.

La réunion publique de commission est ouverte à 10.11 heures et présidée par M. Dirk Van der Maelen.

01 Questions jointes de

- M. Stéphane Crusnière au secrétaire d'État au Commerce extérieur, adjoint au ministre chargé du Commerce extérieur, sur "la mission menée au Burkina Faso et en Guinée" (n° 8469)
- Mme Rita Bellens au secrétaire d'État au Commerce extérieur, adjoint au ministre chargé du Commerce extérieur, sur "la visite en Guinée et au Burkina Faso" (n° 9659)
- Mme Sarah Claerhout au secrétaire d'État au Commerce extérieur, adjoint au ministre chargé du Commerce extérieur, sur "la mission au Burkina Faso et en Guinée" (n° 10013)

01 Samengevoegde vragen van

- de heer Stéphane Crusnière aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel, toegevoegd aan de minister belast met Buitenlandse Handel, over "de missie naar Burkina Faso en Guinee" (nr. 8469)
- mevrouw Rita Bellens aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel, toegevoegd aan de minister belast met Buitenlandse Handel, over "het bezoek aan Guinee en Burkina Faso" (nr. 9659)
- mevrouw Sarah Claerhout aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel, toegevoegd aan de minister belast met Buitenlandse Handel, over "de missie naar Burkina Faso en Guinee" (nr. 10013)

01.01 Stéphane Crusnière (PS): Monsieur le président, monsieur le secrétaire d'État, vous revenez de la première mission menée en collaboration avec votre collègue de la Coopération au développement au Burkina Faso et en Guinée, deux pays qui ont réintégré la liste des pays prioritaires en mai 2015. Plusieurs chefs d'entreprises vous accompagnaient également. Votre mission apparaît comme une mission "hybride", où se mêlent Coopération et Commerce extérieur.

01.01 Stéphane Crusnière (PS): Mijnheer de staatssecretaris, u bent net terug van de eerste gezamenlijke 'hybride' missie met uw collega van Ontwikkelingssamenwerking in Burkina Faso en Guinee. Verscheidene bedrijfsleiders zijn met u meegereisd.

Dès lors, monsieur le secrétaire d'État, pourriez-vous, avant toute chose, me dresser un bilan de cette mission pour vos compétences et de vos différents contacts et initiatives pris dans ce cadre? Les entités fédérées ont-elles été consultées dans l'organisation d'un tel format de mission? Pouvez-vous nous spécifier quelles entreprises ont pris part à la mission et sur quelle base ces dernières ont été sélectionnées?

Kunt u de balans opmaken van die missie? Werden de deelgebieden bij de organisatie betrokken? Welke ondernemingen hebben eraan deelgenomen?

De **voorzitter**: De collega's Bellens en Claerhout hebben zich verontschuldigd.

U hebt het woord, mijnheer de minister.

01.02 Pieter De Crem, secrétaire d'État: Monsieur le président, cher collègue, j'ai constaté que la communication entre les Régions et l'État fédéral était insuffisante pour ce qui concerne les missions à l'étranger. C'est la raison pour laquelle j'ai adressé une lettre au

01.02 Staatssecretaris Pieter De Crem: Daar ik vaststelde dat er onvoldoende werd gecommuniceerd tussen de Gewesten en de

ministre-président Geert Bourgeois, à Mme la secrétaire d'État Cécile Jodogne et au vice-président Jean-Claude Marcourt avec pour objectif de développer une méthodologie en vue d'un échange d'informations correct et en temps opportun quant aux missions étrangères de chacune des parties.

Cette méthodologie a fait l'objet de discussions dans le cadre d'un groupe de travail de la Conférence interministérielle pour le Commerce extérieur. Il a été convenu qu'une fois toutes les missions étrangères connues, tous les responsables politiques fédéraux et régionaux en discuteraient dans un premier temps pour ensuite communiquer l'information à toutes les parties intéressées.

La mission que j'ai entreprise avec le vice-premier ministre Alexander De Croo en Guinée et au Burkina Faso fut un grand succès. C'était la première fois qu'une telle mission commune avait lieu. Cela m'a permis de voir quels étaient les rapprochements possibles entre la Coopération au développement et le Commerce extérieur. Nous pouvons donc parler d'un bilan très positif.

En 2013, le virus Ebola replongeait les deux pays dans la misère. À présent que l'épidémie est terminée, l'économie de l'Afrique de l'Ouest devrait redémarrer, redémarrage qui doit avoir lieu avec la participation de la Belgique et des entreprises belges.

Brussels Airlines est une valeur connue.

Brussels Airlines is een vaste waarde in Guinee, maar ook in Liberia en Sierra Leone, omdat ze als enige Europese luchtvaartmaatschappij tijdens de ebolacrisis op die drie landen is blijven vliegen. Zo heeft ze vermeden dat deze landen in een totaal isolement beland zouden zijn. Dankzij Brussels Airlines geniet België een uitstekende reputatie in deze landen, iets waarvan ook onze bedrijven gebruik kunnen maken.

Chers collègues, monsieur le président, le fait que Brussels Airlines soit la seule compagnie aérienne occidentale ayant maintenu ses vols vers les pays touchés par le virus, a permis d'établir une relation particulière avec la Guinée. En plus, le vice-premier ministre et ministre pour la Coopération, Alexander De Croo, a décidé d'inclure la Guinée et le Burkina Faso comme pays partenaires pour la coopération au développement belge. C'est pourquoi une mission exploratoire a été mise en place dans le but de consolider les liens politiques et économiques entre la Belgique et ces pays, en établissant des relations *government to government* et *business to government*.

Nous avons donc pu rencontrer les présidents de Guinée et du Burkina Faso ainsi que les membres les plus influents de leurs gouvernements.

Ik ben ervan overtuigd dat de ontwikkeling van de armste landen ook gebeurt door de integratie van die landen in het internationale handelsverkeer. Bedrijven die investeren in die landen en handel drijven met die landen laten toe dat de lokale economie zich

federale Staat, heb ik voorgesteld om een procedure op te zetten voor de uitwisseling van de informatie betreffende de buitenlandse missies van de betrokken partijen. Die procedure werd besproken in een werkgroep van de interministeriële conferentie Buitenlandse Handel. De federale en gewestelijke verantwoordelijken zullen de verschillende geplande missies bespreken en de informatie vervolgens aan alle betrokkenen doorspelen.

De balans van de eerste gezamenlijke missie is zeer positief. Nu de ebola-epidemie voorbij is, zou de economie in West-Afrika weer moeten aantrekken, met medewerking van België en Belgische ondernemingen.

Brussels Airlines étant la seule compagnie européenne à avoir maintenu ses liaisons aériennes avec la Guinée, le Liberia et la Sierra Leone durant la crise Ebola, la Belgique y jouit d'une excellente réputation.

De beslissing van Brussels Airlines om de vluchten naar de door het virus getroffen landen niet te schrappen en de beslissing om Guinee en Burkina Faso toe te voegen aan de lijst van partnerlanden van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking hebben aanleiding gegeven tot een verkenningsmissie om onze banden met deze twee landen te consolideren door het aanknopen van *government to government*- en *business to government*-relaties. Er heeft dan ook een ontmoeting plaatsgevonden met de presidenten en de regeringsleden van beide landen.

Si le développement des pays les plus pauvres passe aussi par leur intégration dans les échanges commerciaux internationaux, c'est

ontwikkelt. Zo wordt aan jobcreatie gedaan, kan de overheid belastingen innen en wordt er welvaart gecreëerd. Ook voor onze bedrijven zijn er opportuniteiten in die landen. In Guinee en Burkina Faso bijvoorbeeld konden onze bedrijven die actief zijn in de uitbouw van bevolkingsregisters en identificatie tot op het hoogste niveau hun knowhow tentoonspreiden, om die landen te helpen bij de uitbouw van hun staatsapparaat. Ook voor de havengerelateerde activiteiten zijn er opportuniteiten in Guinee, evenals voor onze dredgingbedrijven.

Ik was dus opgetogen dat het instrument van de technische assistentie in het kader van Finexpo recentelijk door de Ministerraad werd goedgekeurd. Bij dat instrument ligt de nadruk op de levering van diensten die bijdragen tot technologie- en kennisoverdracht in het kader van investeringsprojecten en, op die wijze, tot de duurzaamheid van onze projecten. De projecten zelf moeten zich in een ontwikkelingsland bevinden en kunnen een ongebonden financiering genieten, of een financiering op commerciële basis, wat het geval is in Guinee en Burkina Faso. De klant dient bovendien een overheidsinstelling te zijn. De uitgaven voor die giften kunnen alleen gebeuren binnen de budgettaire ruimte waarover Finexpo beschikt.

Pour la suite de l'opération, il est important de rappeler que celle-ci consistait en une pré-mission concernant le secteur de l'exportation. Les relations entre ces deux pays et la Belgique ont été établies pour qu'une mission économique *business to business* puisse, dans le futur, être couronnée de succès.

Toutes les entreprises qui se sont manifestées spontanément et ont demandé à participer à cette mission, ont pu le faire. Les entreprises suivantes ont participé: Brussels Airlines, qui était le chaperon de cette mission, le Port d'Anvers, Bia Overseas, Zetes, DEME, GlaxoSmithKline Vaccines et SAIT. Au Burkina Faso, nous avons également visité la société Durabilis.

en raison des emplois et partant, de la prospérité que ceux-ci génèrent. Il va sans dire que nos entreprises trouveront des opportunités dans ces pays.

Je me réjouis que le Conseil des ministres ait récemment approuvé l'instrument de l'assistance technique dans le cadre de Finexpo. Cet instrument doit servir à soutenir des projets publics durables dans les pays en développement grâce à un transfert de technologies et d'autres connaissances.

Het vervolg was een verkenningssmissie met betrekking tot de exportsector.

Alle ondernemingen die eraan wilden deelnemen, waaronder Brussels Airlines, de Haven van Antwerpen, Bia Overseas, Zetes, DEME, GlaxoSmithKline Vaccines en SAIT, hebben dat kunnen doen. In Burkina Faso hebben we de onderneming Durabilis bezocht.

01.03 Stéphane Crusnière (PS): Monsieur le président, je remercie M. le ministre pour ses réponses.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

02 Samengevoegde vragen van

- mevrouw Nele Lijnen aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel, toegevoegd aan de minister belast met Buitenlandse Handel, over "de exportverzekering van Delcredere voor de uitvoer van wapens" (nr. 8978)

- de heer Wouter De Vriendt aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel, toegevoegd aan de minister belast met Buitenlandse Handel, over "Delcredere en wapenuitvoer" (nr. 9510)

- de heer Benoît Hellings aan de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel, toegevoegd aan de minister belast met Buitenlandse Handel, over "de rol van de Delcrederedienst in de Belgische wapenexport" (nr. 9533)

02 Questions jointes de

- Mme Nele Lijnen au secrétaire d'État au Commerce extérieur, adjoint au ministre chargé du Commerce extérieur, sur "l'assurance à l'exportation d'armes souscrite auprès de l'Office du Ducroire" (n° 8978)

- M. Wouter De Vriendt au secrétaire d'État au Commerce extérieur, adjoint au ministre chargé du Commerce extérieur, sur "le Ducroire et les exportations d'armes" (n° 9510)

- M. Benoît Hellings au secrétaire d'État au Commerce extérieur, adjoint au ministre chargé du Commerce extérieur, sur "le rôle joué par le Ducroire dans l'exportation d'armes belges" (n° 9533)

02.01 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen): Mijnheer de staatssecretaris, ik heb u vier schriftelijke vragen gesteld over de rol van Delcredere in de wapenuitvoer van ons land. Uit uw antwoorden bleek dat Delcredere wapenuitvoer verzekert naar landen als Saoedi-Arabië, Bahrein en Pakistan en naar andere landen die een bron van instabiliteit zijn in de regio, die de mensenrechten schenden, die verwickeld zijn in conflicten met de buurlanden, of die geweld gebruiken tegen de eigen bevolking.

Het debat over de wapenuitvoer naar het Midden-Oosten, bijvoorbeeld naar Saoedi-Arabië, is in de media aan bod gekomen. Politici van de meerderheid op federaal niveau hebben zich er duidelijk over uitgesproken dat wij moeten nadenken over de rol die ons land daar speelt. Er was een expliciete oproep van vice-eersteminister Kris Peeters om te stoppen met wapenuitvoer naar Saoedi-Arabië. Ook de minister van Buitenlandse Zaken, Didier Reynders, suggereerde dat deze wapenexport opnieuw geëvalueerd moest worden.

Wij weten allemaal dat de wapenuitvoer voor het grootste deel een regionale bevoegdheid is. Het federale niveau beschikt echter wel degelijk over een aantal hefbomen. De verzekering door Delcredere is daar één van. Zoals wij allemaal weten, bent u daarvoor bevoegd. Mijn vraag is dus: volgen na de woorden ook de daden?

Zult u, met de beperkte bevoegdheid waarover u beschikt, ervoor zorgen dat de wapenuitvoer naar discutabele landen in het Midden-Oosten, zoals Saoedi-Arabië, minder gemakkelijk wordt gemaakt door de verzekering ervan door Delcredere stop te zetten?

Welke maatregelen hebt u ter zake al genomen? Wat zult u ondernemen om ervoor te zorgen dat dergelijke wapenuitvoer niet langer door Delcredere vergemakkelijkt en gefinancierd wordt?

Wat was het totaalbedrag van de door Delcredere verzekerde wapenuitvoer in 2015? U hebt mij in uw antwoord op één van mijn vragen het bedrag van 558 miljoen euro gegeven, van 1 januari tot en met november 2015. Er ontbreekt dus nog een maand.

Ik doe een nieuwe poging om cijfers te krijgen.

Kunt u mij een volledig overzicht geven van de in 2013, 2014 en 2015 aangevraagde dossiers die betrekking hebben op de export van wapens, munitie, materieel voor militair gebruik of ordehandhaving en de daaraan verbonden technologie?

Ik krijg die cijfers graag gerangschikt per land van bestemming en per aard van het materiaal, per toekenning of weigering van de aanvraag – bij weigering ook graag de reden –, per financiële waarde van de aanvraag, per aanvrager en per Gewest waar de aanvrager is gevestigd.

02.02 Benoit Hellings (Ecolo-Groen): Monsieur le secrétaire d'État, dans le journal *De Standaard* du 19 février, vous affirmiez vouloir débattre à la Chambre du rôle joué par le Ducroire dans les exportations d'armes, mais aussi de munitions et de technologies de défense belges vers des pays problématiques d'un point de vue

02.01 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen): Il ressort d'une réponse à une précédente question écrite que le Ducroire assure les exportations d'armes vers l'Arabie saoudite, le Bahreïn et le Pakistan notamment. Des membres de la majorité, y compris plusieurs ministres, ont eux aussi déjà suggéré de procéder à une nouvelle évaluation des exportations d'armes vers l'Arabie saoudite. Il est vrai que cette matière relève pour l'essentiel des attributions des Régions, mais le gouvernement fédéral dispose néanmoins d'une série de leviers, parmi lesquels l'assurance fournie par le Ducroire.

Le ministre envisage-t-il de compliquer les exportations vers les pays controversés en demandant au Ducroire de ne plus assurer ces opérations? Quel est le montant total des exportations d'armes assurées par le Ducroire en 2015? Le secrétaire d'État peut-il nous procurer un récapitulatif complet des dossiers introduits pour des exportations d'armes, de munitions et de matériel destinés à un usage militaire et/ou au maintien de l'ordre en précisant à chaque fois notamment le destinataire, la nature du matériel et la décision finale?

02.02 Benoit Hellings (Ecolo-Groen): In *De Standaard* van 19 februari zei u dat u in de Kamer een debat wil over de rol die Delcredere heeft gespeeld in de

géopolitique et de non-respect des droits humains.

Nous connaissons le rôle majeur joué par les Régions dans les exportations d'armes vers ces pays, en particulier l'Arabie saoudite, mais le fédéral, au-delà du Ducroire, joue aussi un rôle via les attachés de Défense – j'en ai discuté, il y a peu, avec M. Reynders – et dans l'assurance qu'octroie l'institution publique Ducroire aux exportations de produits et d'armes vers ces pays problématiques.

Comme vous ne souhaitiez, jusqu'ici, pas répondre aux questions écrites posées en néerlandais par mon collègue, M. De Vriendt, je me permets de vous les poser aujourd'hui oralement et en français, en espérant avoir plus de succès.

Pour 2015, quel est le nombre de demandes de soutien pour l'exportation d'armes pour chaque pays concerné, plus spécifiquement pour l'Arabie saoudite?

Pour 2015, quelle était la valeur financière du soutien pour l'exportation d'armes des demandes d'une part et, d'autre part, des dossiers acceptés, vers chaque pays en question?

Au niveau de la demande d'un crédit d'assurance, s'agissait-il d'entreprises wallonnes, bruxelloises ou flamandes, sachant que le Ducroire, à la suite de vos diverses initiatives, relève d'une compétence interfédérale? Pourriez-vous m'indiquer la proportion de demandes et d'acceptations par Région?

Pourriez-vous me préciser quelles sont les instructions et *guidelines* en matière de respect des droits humains que vous avez données aux représentants de l'État belge au sein du conseil d'administration du Ducroire en ce qui concerne l'assurance octroyée à des ventes d'armes? Des critères éthiques font-ils partie de la réflexion préalable à l'approbation d'un dossier par le Ducroire?

De **voorzitter**: Collega Lijnen zou al in het Huis zijn. Medewerkers mogen niet filibusteren maar het was gisteren vrouwendag. Misschien kunnen we dat wat verlengen en een tweetal minuten wachten op collega Lijnen, zodat zij ook haar vraag kan stellen.

02.03 Nele Lijnen (Open Vld): Mijnheer de staatssecretaris, sinds de aanslagen in Parijs van 13 november 2015 is de rol die Saoedi-Arabië speelt in het financieren van extremistische en terroristische groeperingen weer in de aandacht gekomen.

Ook de schendingen van mensenrechten door het Saoedi-Arabisch regime kwamen nogmaals onder de aandacht. In het kader hiervan is er ook kritiek gekomen op de huidige Belgische relaties met het land. Vooral de Belgische wapenleveringen aan Saoedi-Arabië zijn hierbij de voornaamste bron van kritiek geworden.

Open Vld stelt zich vragen bij de moraliteit van zulke leveringen en vraagt zich af of wij wel de eindbestemming van leveringen aan de Saoedi's kunnen garanderen. In het verleden heeft mijn partij hierover al verschillende vragen gesteld aan de minister van Buitenlandse Zaken.

Minister Reynders zei ons dat hij als federaal minister hierin weinig tot niets meer te zeggen heeft en dat de Gewesten sinds 2003 exclusief

export van Belgische wapens, munitie en defensietechnologie naar probleemlanden.

De Gewesten spelen daarin een rol, maar ook de federale overheid, via de defensieattachés en de verzekering die Delcredere verstrekt voor de export van producten en wapens.

Tot op heden hebt u geen antwoord verstrekt op de schriftelijke vragen die collega De Vriendt over dat onderwerp heeft gesteld.

Hoeveel ondersteuningsaanvragen werden er in 2015 per land ingediend voor wapenexport? Werden de aanvragen voor een kredietverzekering ingediend door Waalse, Brusselse of Vlaamse ondernemingen? Welke onderrichtingen kregen de vertegenwoordigers van de Belgische Staat in de raad van bestuur van Delcredere met betrekking tot de inachtneming van de mensenrechten? Worden er ook ethische criteria in aanmerking genomen?

02.03 Nele Lijnen (Open Vld): Depuis les attentats de Paris, le financement de groupements extrémistes et terroristes par l'Arabie saoudite retient l'attention, tout comme les atteintes aux droits de l'homme qui sont commises dans ce pays. La Belgique a fait l'objet de nombreuses critiques pour avoir fourni des armes à l'Arabie saoudite. À la question de savoir s'il était encore moralement acceptable d'approvisionner ce pays en armes, le ministre Didier Reynders a répondu qu'il s'agissait d'une compétence exclusive des Régions depuis 2003. Il a entre-temps adressé une lettre aux Régions pour leur faire part de ses

bevoegd zijn voor wapenexport. Wel heeft hij over deze kwestie een brief geschreven naar de minister-presidenten van Vlaanderen en Wallonië, waarin hij zich afvraagt of wapenexport naar dit land nog wel gepast is.

Toch speelt Delcredere, de Belgische openbare kredietverzekeraar die onder uw verantwoordelijkheid valt, een belangrijke rol in het verzekeren van wapenexport vanuit de Gewesten. Hoewel de feitelijke goedkeuring van een uitvoerlicentie voor wapens door de Gewesten gebeurt, is de verzekering die Delcredere ervoor aanbiedt een zeer belangrijk factor in de uiteindelijke beslissing om de wapens effectief te exporteren.

De beslissing van Delcredere om een kredietverzekering toe te kennen aan wapenexport wordt dan wel louter technisch genoemd, toch kunnen wij niet ontkennen dat deze beslissing ook een belangrijke politieke impact heeft. Aangezien de federale regering vier vertegenwoordigers heeft in de raad van bestuur van Delcredere, kan zij wel degelijk de beslissingen over kredietverzekeringen beïnvloeden.

Mijnheer de staatssecretaris, ik heb dan ook de volgende vragen.

Ten eerste, hoeveel aanvragen voor kredietverzekeringen van wapenexport naar Saoedi-Arabië heeft Delcredere de afgelopen tien jaar ontvangen? Hoeveel hiervan zijn er goedgekeurd of geweigerd? Wat zijn de criteria waarop Delcredere zich baseert om deze aanvragen goed te keuren of te weigeren?

Vindt er voor de vergaderingen van de raad van bestuur overleg plaats tussen de vertegenwoordigers van de federale regering om tot een eengemaakt standpunt te komen inzake kredietverzekeringen voor wapenexport? Indien ja, welke houding neemt de federale regering aan met betrekking tot de kredietverzekering van wapenexport naar Saoedi-Arabië? Indien neen, is de regering van plan om zo'n eengemaakt standpunt te bepalen voor toekomstige kredietverzekeringen voor wapenexport naar Saoedi-Arabië? Indien neen, waarom niet?

02.04 Staatssecretaris **Pieter De Crem**: Beste collega's, Delcredere is een parastatale overheidsinstelling die werd opgericht voor het verstrekken van exportkredieten. Zodra een aanvraag voldoet aan alle wettelijke en reglementaire bepalingen evalueert Delcredere of er al dan niet wordt ingegaan op de vraag tot het verstrekken van een exportkrediet, op basis van het financiële risico met betrekking tot het land van export.

De wapenexport is een geregionaliseerde materie, daar werd in deze commissie al ten overvloede naar verwezen. De huidige, bestaande regelgeving voor het afleveren van de exportvergunningen voor wapens is een gewestelijke bevoegdheid. Die regelgeving kwam tot stand in 2002, nadat onder paarsgroen wapenleveringen aan Nepal werden goedgekeurd die tot gevolg hadden dat Magda Aelvoet, toenmalig vicepremier en vertegenwoordiger van de partij Agalev in de regering, eruit stapte.

inquiétudes.

Sur le plan fédéral, le Ducroire joue encore un rôle déterminant dans le cadre de la livraison d'armes par sa faculté d'accorder ou non une assurance à l'exportation. Combien de demandes d'assurances crédit le Ducroire a-t-il reçues au cours des dix dernières années pour des exportations d'armes vers l'Arabie saoudite? Combien de ces demandes a-t-il approuvées ou rejetées et sur quels critères se base-t-il pour prendre sa décision?

Les représentants fédéraux ont-ils leur mot à dire en conseil d'administration en ce qui concerne les assurances crédit pour les exportations d'armes?

02.04 **Pieter De Crem**, secrétaire d'État: Le Ducroire est un organisme parastatal public qui a été fondé afin de fournir des crédits à l'exportation. Dès qu'une demande répond à toutes les dispositions légales et réglementaires, le Ducroire évalue la situation sur la base du risque financier relatif au pays destinataire de l'exportation.

Les compétences en matière d'exportations d'armes sont exercées par les Régions. Cette réglementation a été élaborée en 2002, après que le gouvernement arc-en-ciel a approuvé la livraison d'armes au Népal, une décision

qui a entraîné la démission de Mme Magda Aelvoet.

(...): (...)

02.05 Staatssecretaris **Pieter De Crem**: Groen ligt dus aan de basis van die wijziging.

(...): (...)

02.06 **Pieter De Crem**, secrétaire d'État: C'était une lourde facture en 2003.

Het is bijgevolg aan de regio's om hun beleid ter zake te bepalen en daarvoor de nodige vergunningen af te leveren. Het komt er dus op neer dat de gewestelijke ministers de exportvergunningen goedkeuren en dat zij daarin gecontroleerd worden door een gewestelijk parlement, wat ook gebeurt.

(...): (...)

02.07 Staatssecretaris **Pieter De Crem**: Daar anders over oordelen, zou natuurlijk haaks staan op de grondwettelijke en gewestelijke bevoegdheden van dit land. Ik verwijs daarvoor naar de nota van de juridische dienst van de Kamer van volksvertegenwoordigers, die op 17 november 2015 werd gevraagd door de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen, en het samenwerkingsakkoord van 17 juli 2007 tussen de federale staat en de Gewesten, met betrekking tot die materie.

Wat de vragen naar cijfers betreft, verwijs ik naar mijn schriftelijke antwoorden op de vragen van 18 juni, 24 september, 8 oktober en 3 december 2015 van collega De Vriendt. Indien de collega's het wensen, kan ik hen hiervan een kopie bezorgen. Ik heb ze hier bij mij, voor diegenen die ze nog niet zouden hebben.

Ik herhaal dat tussen 2006 en 2015 Delcredere 93 dossiers behandeld heeft over wapenexport naar Saoedi-Arabië. Er werden geen problemen inzake de kredietwaardigheid van de tegenpartij vastgesteld.

Les critères du Ducroire pour accorder un crédit à l'exportation sont tout d'abord basés sur les risques financiers relatifs au pays destinataire de l'exportation. À côté des risques financiers, le Ducroire respecte les principes directeurs de l'Organisation de coopération et de développement économiques (OCDE). Il s'agit d'un ensemble de valeurs dans les domaines des droits de l'homme, des normes de travail, des normes d'environnement et de la lutte contre la corruption.

De plaats waar de analyse van de dossiers plaatsvindt is vanzelfsprekend de raad van bestuur van Delcredere. Zoals ik reeds heb aangegeven dient de regio zijn verantwoordelijkheid te nemen in het ethische debat dat resulteert in het al dan niet verkrijgen van een exportlicentie.

02.06 **Pieter De Crem**, secrétaire d'État: Ce sont donc les ministres régionaux qui approuvent les licences d'exportation et il appartient aux assemblées parlementaires régionales de contrôler ces décisions.

02.07 **Pieter De Crem**, secrétaire d'État: Toute opinion divergente en la matière va à l'encontre de la répartition des compétences organisée par la Constitution de notre pays.

En ce qui concerne les chiffres détaillés, je vous renvoie à mes réponses aux questions écrites de M. De Vriendt des 18 juin, 24 septembre, 8 octobre et 3 décembre 2015. Entre 2006 et 2015, le Ducroire a traité 93 dossiers d'exportations d'armes vers l'Arabie saoudite, dont la solvabilité n'a jamais posé le moindre problème.

De criteria die Delcredere hanteert voor de toekenning van een exportkrediet zijn gebaseerd op de financiële risico's die samenhangen met het land van bestemming. Delcredere volgt de OESO-richtlijnen met betrekking tot de mensenrechten, de arbeidsnormen, de milieunormen en de normen inzake corruptiebestrijding.

Les dossiers sont analysés par le conseil d'administration du Ducroire.

Les Régions doivent prendre leurs

responsabilités dans le débat éthique qui débouche sur l'octroi ou non d'une licence d'exportation.

02.08 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen): Mijnheer de staatssecretaris, eigenlijk hebt u een zeer mooi overzicht gegeven van hoe de besluitvorming werkt. Misschien hebt u dat niet gewild maar toch hebt u zeer goed aangegeven welke mogelijkheden Delcredere heeft om wapenuitvoer naar Saoedi-Arabië moeilijker te maken. U hebt dat eigenlijk perfect geschetst.

De enige vraag die nog rest is waarom u geen gebruikmaakt van die mogelijkheid om dat ook effectief te doen.

Ik zal dit nader verklaren.

Het federale niveau is natuurlijk niet bevoegd voor de uitvoervergunning. Het federale niveau en Delcredere zijn echter wel bevoegd voor de vraag of ze die uitvoer al dan niet verzekeren. Om een antwoord te geven op de vraag of men dit al dan niet gaat verzekeren – zo hebt u net aangegeven – worden niet alleen de financiële risico's in overweging genomen door de raad van bestuur van Delcredere maar ook bepaalde politieke elementen. Het gaat dus om subjectievere elementen, als ik ze zo mag noemen, elementen waarvan een politieke afweging kan worden gemaakt. U hebt bijvoorbeeld de mensenrechten genoemd. U kunt daar evengoed het gebruik van geweld tegen de eigen bevolking aan toevoegen om die mensenrechten meer te gaan specificeren. Verder kan het gaan om het aanzwengelen van conflicten in de regio, wat ook niet bevorderlijk is voor de mensenrechtensituatie.

Met andere woorden, u hebt hier eigenlijk zeer goed aangegeven dat Delcredere zeer veel mogelijkheden heeft om de verzekering van een wapenuitvoerdeal op basis van die criteria te verhinderen en te blokkeren.

Voor 2014 heeft Delcredere inzake wapenuitvoer 72 gevallen verzekerd ter waarde van 1,3 miljard euro, maar de totale wapenuitvoer in 2014 beliep 4,35 miljard euro. Dat betekent dus dat Delcredere niet elke wapenuitvoer verzekert. Zij hoeft dat ook niet te doen, zij kan een onderscheid maken op basis van de elementen die ik zonet heb aangegeven.

Daarmee wil ik besluiten.

Uw antwoord stelt mij teleur. Bent u zelf niet van oordeel dat het niet goed is dat wij wapens uitvoeren naar landen als Saoedi-Arabië, Bahrein of Pakistan?

Ik denk dat wij dat beter niet doen en ik sta daarin niet alleen. Kris Peeters heeft hetzelfde gezegd. Ook Didier Reynders vraagt om dat te herbekijken en heeft, vanuit zijn non-bevoegdheid – hij is bevoegd voor de coördinatie van ons buitenlands beleid – een brief gericht aan de Gewesten om dat te doen.

U hebt hier nu iets in handen, net als de minister van Defensie via de defensieattachés. Ik vraag u niet om de wapenuitvoer naar Saoedi-Arabië te stoppen, maar wel om ze niet langer te verzekeren via

02.08 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen): Pourquoi le secrétaire d'État ne saisit-il pas la possibilité d'entraver l'exportation d'armes vers l'Arabie saoudite? Le Ducroire est chargé d'octroyer ou non un crédit d'assurance à une exportation déterminée. Pour ce faire, il tient non seulement compte des risques financiers, mais également de différents éléments politiques concernant le pays concerné. Il s'agit notamment des droits de l'homme, du recours à la violence contre sa propre population et de sa contribution aux conflits dans la région. Sur la base de ces critères, le Ducroire peut donc aisément empêcher l'assurance d'un accord relatif à l'exportation d'armes.

En 2014, le Ducroire a assuré 72 cas d'exportations d'armes, soit un montant de 1,3 milliard d'euros. Or, la même année, le montant des exportations d'armes s'élevait au total à 4,35 milliards d'euros. En effet, le Ducroire n'a pas besoin d'assurer chaque exportation.

La balle est dans le camp du secrétaire d'État et dans celui du ministre de la Défense, qui peut agir par l'intermédiaire des attachés de Défense. Je ne demande pas au secrétaire d'État de mettre un terme à l'exportation d'armes vers l'Arabie saoudite, mais bien de veiller à ce que le Ducroire cesse d'assurer ces exportations à l'avenir. La sécurité et la stabilité au Moyen-Orient s'en trouveraient améliorées, et une telle stratégie servirait également nos propres intérêts et renforcerait notre propre sécurité.

Delcredere.

Mijnheer de staatssecretaris, denk binnen de regering eens na of wij dat niet moeilijker kunnen maken. Ik denk dat dit de veiligheid en stabiliteit in het Midden-Oosten, maar ook onze eigen belangen en onze eigen veiligheid ten goede zou komen. Wij zijn niet gebaat met landen in het Midden-Oosten die conflicten verder aanzwengelen. Ik wil u vragen u daarover te buigen en na te denken over die heel eenvoudige vraag die volledig onder uw bevoegdheid valt.

02.09 Benoit Hellings (Ecolo-Groen): Monsieur le secrétaire d'État, le Ducroire a le privilège de relever de vos compétences. À ce stade, vous pouvez faire deux choses: transmettre l'information qui vous est demandée, à savoir la répartition des assurances-crédits octroyées par chaque Région, car vous ne donnez toujours pas cette information, et prendre l'initiative de donner instruction aux quatre représentants de l'État fédéral au sein du conseil d'administration pour demander de ne plus assurer d'exportations d'armes vers des pays problématiques.

Vous dites, au niveau des instructions, des *guidelines*, que vous analysez le risque financier, ce qui est le métier de base du Ducroire, et que vous tenez compte de critères, tels que définis par l'OCDE. Il importe également de tenir compte d'un critère essentiel, à savoir la cohérence.

Alors que, d'une part, le ministre des Affaires étrangères et le ministre de la Défense entament des démarches diplomatiques et militaires en vue de contrer Daech dans la région, et que, d'autre part, l'Arabie Saoudite fait en sorte de soutenir des groupes terroristes, il serait cohérent que le niveau fédéral, parallèlement aux initiatives diplomatiques et militaires, décide d'un embargo d'armes sur ces questions et cesse, via le Ducroire, de favoriser l'exportation d'armes wallonnes, flamandes et peut-être bruxelloises vers ces régions.

Étant donné que vous avez aimé évoquer cette période bénie de l'Arc-en-ciel, j'aimerais vous rappeler que, lorsque vous étiez ministre de la Défense, et à la suite d'une question que j'ai posée au ministre Reynders, il est apparu qu'un attaché militaire a été en poste en Arabie Saoudite. Or, l'attaché militaire est celui qui conseille les diplomates et a pour rôle d'être l'interface entre l'industrie de la Défense belge et d'éventuels clients dans la zone où il est en poste. À cette époque, entre 2011 et 2013, des attachés militaires ont joué ce rôle de promotion, de vendeurs d'armes vers des pays aussi problématiques que l'Arabie Saoudite.

Aussi serait-il opportun que le gouvernement fédéral dans son ensemble reste cohérent, arrête de développer cette promotion d'armes via les attachés militaires et d'assurer les crédits militaires et les crédits d'armes vers ce genre de pays.

02.10 Nele Lijnen (Open Vld): Mijnheer de staatssecretaris, als wij kijken naar het criterium van de mensenrechten, dan beschikken wij zeker over een hefboom om de wapenleveringen naar Saoedi-Arabië niet meer te verzekeren. Dat is iets dat wij misschien eens wat uitgebreider moeten bespreken in deze commissie. Misschien moeten wij eens bekijken of er geen ander initiatief mogelijk is, want het feit dat het wel gebeurt en die toets doorstaat, doet bij mij toch de

02.09 Benoit Hellings (Ecolo-Groen): Delcredere valt onder uw bevoegdheid. U kan de informatie waarop men zit te wachten, met name de verdeling van de door elk Gewest verleende kredietverzekeringen, doorgeven en de vertegenwoordigers van de Staat bij Delcredere de instructie geven te vragen dat er geen verzekeringen meer worden toegekend voor de uitvoer van wapens naar probleemlanden.

Enerzijds levert de regering diplomatieke en militaire inspanningen om IS in de regio te bestrijden en anderzijds ondersteunt Saoedi-Arabië terreurgroepen. Het zou van meer coherentie getuigen indien de federale overheid een wapenembargo oplegt en niet langer via Delcredere de wapenuitvoer naar die regio's bevordert.

Toen u minister van Landsverdediging was, zijn er militaire attachés als tussenpersoon opgetreden voor de verkoop van wapens aan probleemlanden zoals Saoedi-Arabië. Het zou opportuun zijn dat de federale overheid een eind maakt aan de bevordering van de wapenuitvoer naar dergelijke landen.

02.10 Nele Lijnen (Open Vld): Nous disposons en effet d'un levier pour ne plus assurer les livraisons d'armes à l'Arabie saoudite.

Je n'ai pas obtenu de réponse à la

wenkbrauwen fronsen.

Mijnheer de staatssecretaris, u hebt niet geantwoord op mijn vraag of er een eengemaakt standpunt komt tussen de vertegenwoordigers van de federale regering die in de raad van bestuur van Delcredere zetelen. Ik betreur dat. Het is immers heel belangrijk dat dit dossier goed besproken wordt en dat er vanuit de federale overheid een heel duidelijk standpunt wordt ingenomen. Ik stel voor dat wij daarvoor in de toekomst oplossingen vinden.

question de savoir si les représentants de l'État fédéral et le conseil d'administration du Ducroire s'efforçaient de définir une position commune.

02.11 Staatssecretaris **Pieter De Crem**: Ik dank u voor uw suggestie.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 10.41 uur.

La réunion publique de commission est levée à 10.41 heures.